

Topraktan Üretir, Toprağı Yönetiriz

Kazanım Ders Notu - 18

» Toprağın Önemi

- Tarih öncesi devirlerden günümüze kadar her zaman mücadele kaynağı olan toprak, bütün canlıların barınma ve beslenme ihtiyaçlarını karşılamaktadır.
- Ekonomik faaliyetlerimizin birçoğunda toprak ham maddedir.
- Tarım, hayvancılık, ormancılık, endüstri gibi sektörler buna örnek gösterilebilir.
- İnşaat sektöründe kullanılan tuğla, kiremit, porselen, fayans ve cam üretiminde de topraktan yararlanılır.
- Toprağın verimliliği ve yapısı yukarıdaki sektörlerin gelişimini etkiler.
- Tarım ve sanayinin vazgeçilmez unsuru olan toprağın ekonomik önemi her geçen gün artmaktadır.
- Günlük hayatta kullanılan ilk ev ve mutfak araç-gereçleri topraktan yapılmıştır.

» Tarihte Toprak Yönetimi

Hititlerde Toprak Yönetimi

- Toprak devletin malı idi.
- Kral, bu toprakları üretim yapılması için komutan ve valilere vermiştir.
- İşletme hakkı verilen kişiler, elde ettikleri kârla atlı arabaların masraflarını karşılamışlar ve asker beslemişlerdir.

Friglerde Toprak Yönetimi

- Tarım ve hayvancılığı koruyacak kanunlar koymuşlardır.
- Tarımda önemi olan öküzü kesmenin ve sabanı kırmanın cezası ölümdü.
- Ayrıca ekili araziye zarar vermenin cezası da ağırdı.

Orta Çağ Avrupa'sında Toprak Yönetimi

- Batı ve Orta Avrupa ülkelerinde toprakların ve üstünde yaşayan köylülerin derebeyine ait olduğunu kabul eden bir yönetim şekli olan **feodalizm** ortaya çıktı.
- Toprağa sahip olan "**senyör**" ya da "**derebey**" de denilen soylular sosyal, ekonomik ve siyasi gücün belirleyicisi olmuşlardır.
- Senyör hem toprağın hem de köylülerin sahibiydi.

» Türk Tarihinde Toprak Yönetimi

Türkiye Selçuklularında Toprak Yönetimi

- Önemli başarı gösteren komutanlar ya da önemli işler yapmış devlet adamlarına ödül olarak devletin uzakta kalan ve ekilmeyen toprakları verildi.
- Bu sayede topraklar ekilip biçilmiş ve buralarda üretim artmıştır.
- Bu sistemi; Selçuklu Devleti iktâ, Osmanlı Devleti dirlik (tımar) diye adlandırmıştır.

Osmanlı Devleti'nde Toprak Yönetimi

- Osmanlı'da devlete ait topraklara miri toprak denilmekteydi. Miri toprakların önemli bir kısmını tımar toprakları oluşturmaktaydı.
- Devlete ait bu toprakların da işletme hakkı halka verilmiştir.
- Tımar toprağını alan kişiler, topraktan kazandıkları ürünün parasıyla devlete asker (Cebelü) yetiştirmek zorundaydı.
- Tımar sahibinin toprağı üç yıl boş bırakması, köylüye kötü davranması tımarın geri alınma sebeplerindendi. Bunun amacı üretimde sürekliliği sağlamaktı.
- Tımar arazisi gelirine göre has, zeamet ve tımar olmak üzere üçe ayrılmıştır.
- **Has:** Senelik geliri 100 bin akçeyi geçen tımarlardır. Padişah ve hanedana mensup kişilere verilen topraklardır.
- **Zeamet:** Senelik geliri 20 bin akçeden 99.999 akçeye kadar olan dirliklere denir. Subaşı, eyalet merkezlerindeki defterdarlara ve sancaklarda alay beylerine verildi.
- **Tımar:** Senelik geliri 19.999 akçeye kadar olan dirliklere denir. Tımarlar, sipahi askerlere verildi.
- Tımar sistemi; tımar sahiplerinin görevini yerine getirmemeleri, toprakların boş kalması ve askeri sistemde meydana gelen bozulmalar nedeniyle 1839 yılında yayımlanan Tanzimat Fermanı ile kaldırılmıştır.

Topraktan Üretir, Toprağı Yönetiriz

Kazanım Ders Notu - 18

» Cumhuriyet Yıllarında Toprak Yönetimi

- Cumhuriyetin ilk yıllarında ekonomimizin milli ve bağımsız olması için İzmir'de toplanan **Türkiye İktisat Kongresi'nde** ekonominin birçok dalı ile ilgili karar alındığı gibi tarımın geliştirilmesi ve köylünün kalkınması için de kararlar alınmıştır.
- Cumhuriyetin ilk yıllarında 1925 yılında Atatürk'ün de "Orta Çağ'ın en insafsız belası" dediği çiftçi üzerinde ağır bir yük olan **aşar vergisi** kaldırılmış ve köylü rahatlamıştır.
- Modern tarımı geliştirmek için Atatürk tarafından Ankara'da Gazi (Atatürk) Orman Çiftliği kurulmuştur.

Tarım Alanında Yapılan Diğer Çalışmalar

- Makineli tarım özendirildi.
- Tohum ıslahı yapıldı.
- Köylüye ucuz tohum ve gübre dağıtıldı.
- Tarım Kredi Kooperatifleri kuruldu.
- Ziraat Bankası geliştirildi.
- Çiftçiye krediler verildi.
- Ziraat Enstitüsü açıldı.

» Ülkemizde Tarımı Destekleyen Kurum ve Kuruluşlar

Ülkemizde tarımı destekleyen en önemli kurum ve kuruluşlar şunlardır:

- **Tarım ve Orman Bakanlığı:** Ülkemizde tarımı desteklemek ve geliştirmek ile ilgili politikalardan sorumlu en üst kurumdur.
- **GAP İdaresi Başkanlığı:** Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde barajlar ve sulama kanalları yaparak tarımsal verimi artırmak amacıyla oluşturulan kuruluştur.
- **Ziraat Bankası:** Çiftçilere kredi vererek tarımın gelişmesine katkıda bulunmaktadır.
- **Devlet Su İşleri:** Sulama kanalları ve barajlar inşa ederek tarıma destek olmaktadır.
- **Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü:** Bitki ve hayvan ürünlerini arttırmaya, ürünleri çeşitlendirmeye ve kaliteyi yükseltmeye çalışır.
- **Tarım Kredi Kooperatifleri:** Üreticilerin ürünlerini değerlendirmek ve fiyat düşüşlerine karşı üreticilerin zarar görmesini önlemek amacıyla destekleme yapar.
- **Türkiye Ziraat Odaları Birliği:** Tarımsal politikaların genel menfaatlere uygun olarak yürütülmesi amacıyla gerekli çalışmalarda bulunmak, tarımla ilgili görüşlerini hükûmete ve kamuoyuna duyurmak, çiftçilerin meslekî hak ve menfaatlerini korumak amacıyla kurulmuştur.
- **Toprak Mahsulleri Ofisi:** Özellikle tahıl ürünlerinin alım ve satımını yaparak bu ürünlerin piyasada istikrarını sağlamaktadır.